

ABONNEMENTS.

Abonnement...
 1 an...
 6 mois...
 3 mois...

Annuaire Légal
 1925-1926...
 1 an...
 6 mois...
 3 mois...

Annuaire Commercial
 1925-1926...
 1 an...
 6 mois...
 3 mois...

Dông-Pháp Thời-Báo

Le Courrier Indochinois

東 法 時 報

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
N° 246

BÁO QUÂN
 71, đường Mac-Mahon, 71
SAIGON
 Dãy thép nổi (Téléphone)
 26 324

QUA BÀN

Dông-Pháp Thời-Báo
 1925-1926...
 1 an...
 6 mois...
 3 mois...

Mag. Bep phát triển trước
 M. NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

CÁI CHUYỀN NĂM MỚI

Năm giáp tí đã qua, năm ất thương; cái chánh-sách khai-sử đến rồi, non sông Hồng-Lạc được thêm một tuổi nữa trên cuốn lịch sử, đồng bang mỗi người chịu một tuổi nữa trên cõi đời; bốn báo cũng thêm lên một tuổi nữa ở trường-ngon luận. Thêm lên một tuổi trải qua một năm! ai lại chẳng nức lòng nức dạ, ai lại chẳng hân-hỷ vui mừng? Bối hớn-hở vui mừng nên ngày xuân làm về lạc quan, làm chuyện vui cười! Mà thân ôi! ở đời cái vui không mấy chốc, chớ cái buồn lại dài ngày. Tưởng khi đường đời gay-khó tạo-hóa cho cái xuân cũng như sắp cho cái trạm ở mỗi quãng đường, đừng con người ghé lại mà nghỉ-ngơi ăn uống giây lát rồi phải lên đường mà đi nữa.

Trong lúc vào trạm nghỉ-ngơi thế nào ai cũng phải hỏi: tương lai khúc đường đã qua thì có người vui mừng, có người sợ hãi, có người hối hận. Vui mừng là những người tự biết mình trong khoảng một năm rồi làm tròn phận-sự, giúp được nhiều ân, ít làm tội lỗi. Sợ-hãi là những người trải qua một năm thời vận lung-túng, nhiều việc chẳng may, hoài công uổng sức mà thân-phận cũng còn dở-dang; sợ ngày giờ thấm - thoát mà công nghiệp chưa rồi. Hối hận là những người trải qua một năm không làm nghĩa vụ, uổng phí ngày giờ để chơi bời phá hại, không tu được mình, không giúp được người.

Đồng bang nghỉ ngơi trong mấy ngày rồi, tưởng ai cũng có nghĩ như vậy mà cân-nhắc sự làm của mình đã qua một năm trên cõi đời chẳng khác các nhà buôn mỗi năm tính số coi lỗ lãi. Bốn báo ước sao đồng bang nhiều người cần được phần phúc nhiều hơn phần tội.

Còn phần của Bốn báo thêm được một tuổi, sự lo thêm nhiều mà sự mừng vẫn ít.

Bốn báo lo cho non sông Hồng-Lạc thêm được một năm mà cảnh tượng không có gì là khả-quang, giống rờn rợn mình không có gì là đáng mừng. Đã không có gì hay đáng vui đáng mừng nên Bốn-báo gặp xuân mà buồn lo ngẩn ngai nhiều bề. Bốn báo từ nay thân làm cho quan tấn bộ cho nước nhà cho chung-tộc, phí bao nhiêu giấy mực, hao bao nhiêu tâm trí cũng không nài, miễn được trông thấy quốc-dân noi theo thầy Đai-Pháp mà bước lên con đường tấn-hóa đang mở mây mờ mặt với năm châu. Mà muốn ganh-đua cũng người thì không có gì hơn là mở-mang học - thức, chán - hưng công-nghệ; quảng-khai nông-

thương; cái chánh-sách khai-sử của Đai-Pháp cũng không qua mấy lễ đó, nhưng quốc-dân phần nhiều chỉ biết đều tư lợi mà không mấy ai lo đến công lợi. Vì vậy trình độ học-thức còn thấp hèn; thương-ngon luận, thêm lên một tuổi, nghiệp mở mang chậm chạp quá đời.

Người mình bởi hay có tính tự mãn tự túc, nên chỉ làm việc gì cũng vậy, miễn là đủ vinh thân phì gia thì thôi, không còn nghĩ chi khác. Đi học để kiếm cơm, làm nghề để nuôi miệng, thì cái học ấy cái nghề ấy mong gì bằng ai mà hòng tranh cạnh với ai! Nghĩ như thế thì ai là người ưu thế mà thôi, hưởng chi Bốn báo ở vào cái vị biên tập công việc của quốc - dân mà chẳng lo buồn hay sao? Một năm qua ấy là một năm lo làm: lo cho mình trở một bước người ta bước cao hơn một bậc nữa!!

Năm mới mà câu chuyện của Bốn báo nói với độc giả về quê không có vẻ vui, ấy là một sự không nên mà cũng là một sự bắt buộc của Bốn báo xin độc giả yêu quý lượng cho. Bởi Bốn báo tiếc cái ngày xuân của quốc-dân; lo cho cái tiến trình của nước nhà; nên một bất thờ ra những dòng sáo oán như thế. Thêm một năm nữa cái tình tri-ngo của độc giả đối với Bốn báo lại càng thêm thân mật hơn xưa. Bốn-báo lấy làm đặc-chí mà nhận rõ trong số độc-giá của Bốn báo phần nhiều là học-thức-giá. Một tờ báo một cuốn lịch-sử đương thời được hàng triệu-giá hoan nghinh còn gì là vinh hạnh bằng, dầu không lợi bao nhiêu chứ vẫn vui mừng. Tôn - chỉ của Bốn - báo cứ một đường vì công ích, tánh tình của Bốn-báo không đua-bộ nịnh-hót; ngòi viết của Bốn-báo không quẹt bậy, mới được lòng hàng thức-giá, chắc sao cũng cùng Bốn-báo làm bạn lâu dài.

Đ. P. T. B.

TẾT CẨM VINH

Chơi xuân ở nước khắp nơi-nơi, Đai-cám riêng ai luôn ngắm-ngui. Ngồi ở nhà trên chiếu rợp, Kìa ai lên-lầu ngắm-quán bài; Pháo tạc nhà Việt cộn nguyên xát, Vàng đỏ sông Ngô-mặc chảy trôi; Nghe nói ngày ấy ngày tết nhất, Hối ai buồn-thăm? Hối ai vui?

MỪNG TÚI CẨM-VINH

Hội đối có từ đã lâu lâu, Hăm mấy lần xuân biết một nhau. Năm trước còn là thắng bộ ty, Mà nay ra đáng báo mây-râu; Thì giờ thấm-thoát ầu là thế; Sự-nghề mơ-màng chưa thấy đâu; Rồi cứ mỗi năm thêm một tuổi; Chẳng nghe mừng tuổi lại càng đau!

Nam-Kieu.

KHAI-BÚT NHÂM NGÀY TRỰC PHÁ

Khai-bút ông đây chọn ngày, Chọn ngày trực-phá, phá mà hay! Phá màn ô-âm tha hồ sáng; Phá bức cơ-mi mịt mịt sao xay; Hở phá lưới giăng về bụi rậm; Rừng rậm rậm rậm rậm rậm rậm; Nay rồi như phá! Rồi như phá! Như phá! Như phá! Như phá! Như phá!

Nam-Kieu

HÒA VÂN BÀI ÔNG TUNG-LAM
 số 242 Đ P TH

Cám cảnh Tùng Lâm mách mấy lời; Thay vì Thôn-Táo lộ cơ trời... Hưởng rằng kiếp trước cho vay một, Mà bắt ngày nay trả đến đôi? Nếu nư đất trời ăn quá thối, Thì thân bỏ lều nệm về hồi! Đã đành chắt chắt tiền đình, Hậu phúc nhờ ơn Tạo-xét-coi.

ĐỒ-THI

VĂN UYÊN

PHÊ BÌNH BÁO GIỚI

Vừa rồi tôi soạn chúng tôi nhận được một số báo giới trả lại, nơi mục « phê-bình báo-giới » thấy viết mấy dòng chữ như sau này :

« Ai cứu mi phê bình báo-giới. Đố khốn kiếp kiêu chuyễn nói xàm cho chơn giáy, mua Đông - Pháp Thời-Báo rất ưong tiền, ông Đình sao ngậm cầm miệng lại, đố cho quần khốn nói bậy hoai, bộ tòa bớ này để nói bậy bạ đặng khuyển vụ (?) đố ông báo bắt, chước theo đồ diên như Nam - Kieu đây nữa. - Nính bứt cái mồm người lại để máy óng khác luận đều cần ti (?) cho quí khản quan coi cho tiêu khiển nào. Chớ người cũ kiêu chuyễn nói bậy luôn tẻ ra những người mua nhựt trình đều đạt quả góp tiền đư cho ông Đình, rồi ông Đình cho quần khốn đố cho mập thấy kiêu chuyễn nói xàm cho chơn giáy. Một người mua Đông-pháp Thời-báo.

Ký tên không rõ

Mục phê-bình chú-tôn đọc qua mấy hàng chữ trên đây, chắc đã đoán định ngay kể ấy phẩm-bình thế nào: như-cách thế nào; trong khi găm-bết ra mấy hàng chữ ấy, thì trí óc đã loạn; hai mắt đỏ ngầu, chơn-tay vờn run - rẩy vừa la ói, khác nào con thú phải bệnh điên, nên mới nói ra những câu văn tối thanh-tan, tối-cao - thương chừng ấy. Thưa ôi! Trên sân-khấu xá - hội, diễn-xuất ra làm vài trò, đáng buồn cười thay mà cũng đáng tội - nghiệp thay!

Mục phê-bình báo-giới vì lẽ gì mà bốn-báo mở ra, tưởng chẳng cần phải nói thì những người trí - thức trong quốc-dân cũng đã lượng biết. Vậy thì những lời găm-bết của một người điên như vậy, không đáng giận mà lại đáng cười; không đáng chửi mà lại đáng thương; vì đã bao lâu nay, những vị thom-tho của những áng văn - chương xo-rát nó đã dún lấp hết cả những tài, những tài, những mịng, những mịng, mà trở nên điên-cưỡng đại - độ, có học chẳng cho đi Nhà-thương Biền-hòa tỉnh - đờng một ít lâu thì mới mong hồi-tỉnh lại được, chớ những lời phê-bình của bốn-báo tưởng chừng phải là bài thuốc thần-hiệu để chữa bệnh điên ấy được. Lại còn một điều đáng tội-nghiệp nữa là tên ấy không dám ký tên rõ, vừa diễn - cưỡng lại vừa kiêu-phuợc. Ôi! Thương thay!

Sau đây chỉ xin nói để chừ quí-độc-giá biết rằng: trong hai mươi lăm triệu con rồng cháu tiên ta có chọn lần một người điên như thế đó, vậy bốn-báo ai có môn thuốc gì hay nên thương tình cho nó mà tìm phương chữa giùm.

Nam-Kieu

Kinh-dáp đồng-nghiệp-hữu

Lô-quang-Vân

Độc Lạc-linh tân - vào số 1934 ra ngày 21 Janvier 1925 thấy bài « gượng đi t li » của ông bạn Lô-quang-Vân, đọc xong bất-giác ngạo - nhiên, ngạc-nhiên vì ông bạn cũng tôi xa - cách chưa bao lâu, mà đã thấy đổi cả tâm-tánh; đổi cả thái-độ; đổi cả ngôn-bộ là cái dấu-hiệu tâm-sự của mình, cho hay câu tục-ngữ ta thường nói : « gần mực thì đen; gần đèn thì rạng » và câu Tồn - nho nói : « vào trong vườn bông, lâu ngày không nghĩ biết mùi thơm ; vào trong tiệm củi, lâu ngày không nghĩ biết mùi thối ». Quả có vậy thay!

Mục « phê bình » đối với « báo-giới », là công-tâm hay là tư - tâm, là kích-thích hay là chỉ trích, trừ những kẻ tâm lòng hẹp hòi; con mắt mờ-ám ra, còn những người trí-thức trơng xá-hội ai là không xét rõ cái khố - tâm của nhà cầm bút phê-bình; cái chủ-nghĩa

quang-dại của bốn-báo; vậy mà ông Lô-quang-Vân đối với mục « phê-bình báo-giới » bình như không hiểu, chẳng hay ông Lô-quang-Vân là hạng người thế nào? Hay ông như chàng Kim dit Vàng-ô-Sô-trắng kia chăng? Nếu vậy thì cũng chỉ dám trách chỉ ông bạn! Duy trong mục « phê - bình » mấy số báo trước, tôi có phê-bình bài ông bạn một đoạn rằng :

« Lạc-linh tân - vào số 1919 ra ngày 8 Janvier 1925, bài « một mồi lợi của nhà buôn ta » có câu rằng : « nghĩ như khách trả giá, khi ở bên Tàu mới sang đất Nam nước Việt ta đây lại có đem theo những giàng gi, cũng là hai bàn tay trắng xỏm. Tác-giá đặt của một chiếc quai ở kỳ công nên hờu ra câu văn loãn-quần có ý kiến sai - lạc, giả như « đất Nam » lại còn « nước Việt ». Hay tác-giá muốn phân - biệt « đất Nam » với « nước Việt » chăng? Đến như câu « hai bàn tay trắng » là chỉ nghĩa « không có gì », tác-giá lại cần-thận quá, nên dưới chữ « trắng » thêm chữ « xỏm » nữa, cho rõ ra « hai bàn tay trắng xỏm », song tác-giá lại không biết dùng chữ, sai một li đi một dặm, « hai bàn tay trắng » là « không có gì » ; « hai bàn tay trắng xỏm » thì lại là « hai bàn tay trắng xỏm » thật rồi!.

Ấy đó! Ông bạn nghĩ-luận như thế; tôi phê-bình như thế; chừ - độ - giả chắc khi đọc qua cũng đã đoán định được là phải cùng đường, vậy mà ông bạn còn chưa hiểu, hay ông bạn nghĩ phê-bình tôi bài của ông bạn, rồi ông bạn hoa mắt rồi trí lờn, mà không kịp suy trước nghĩ sau - chẳng? Nếu vậy thì xin vị ông bạn mà giàng lại một lần nữa. Xin ông bạn nhớ cho: - Phàm nhớ làm văn dùng chữ đúng câu, như nhà bình-ká sai quan khiển tướng, có câu dùng vào chỗ này phải, mà dùng vào chỗ khác không phải; có chữ « hư » mà có chữ « thiệt » ; tôi đây chưa dám tự-nghen làm một nhà văn, song nếu ai đặt câu sai dùng chữ lầm thì đọc sẽ biết ngay, như câu ông bạn nói : « khi ở bên Tàu mới sang đất Nam nước Việt ta ». - « Đất Nam nước Việt » dùng vào đây, là dùng vào chỗ thiệt, chớ không phải là lời đùa-dây cho trôi câu văn, mà bảo rằng như thiệt như hư như không như có được. Giả như nói « sông Lô nói Tân », cũng là « sông Nhị nói Hùng » ; đó là dùng chữ thiệt, đặt câu thiệt, còn như câu mà ông bạn nói « mới sang đất Nam nước Việt », vậy thì « đất Nam nước Việt » có phải là trùng-lời trùng-chữ không? Vì hỏi rằng : « đất Nam » cũng được; mà nói rằng : « nước Nam » cũng được; nói rằng nước Việt cũng được ; mà nói rằng : « đất Việt » cũng được ; chớ phải dùng chữ thiệt, đặt câu thiệt, vậy mà ông bạn dùng-chữ-hư đặt câu hư, thì có phải sai câu văn làm cho người ta đọc đến phải ngỡ-ràng : « đất Nam » với « nước Việt » là khác nhau không? Đến như câu : « quê cha đất tổ » mà ông bạn lấy-thí đó thì ông bạn làm rồi L. Quê cha đất tổ là chữ « hư » dùng để dưng câu văn, cũng như nói : « mẹ Hông chời Lạc » ; « con rồng cháu tiên » đều là những chữ hư dùng cho trôi chảy câu văn, chứ không bao giờ đem chữ hư dùng vào chỗ thiệt như ông bạn thế được! - Còn như « hai bàn tay trắng » là nói về vật - chất, thì nói là hai bàn tay trắng xỏm thiệt, ông bạn chỉ nghĩa « không có gì » mà nói là « hai bàn tay trắng xỏm » thì có phải nói về vật - chất, sai một

Hãy hút thuốc chưa vãn
và vãn rồi hiện

CA-LOP

vì mùi đã ngon
mà lại không sanh bệnh

Do anh Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng cho Kho Sách Xưa của Quán Ven Đường.

